

**Květoň Holcr, Viktor Porada,
Eduard Bruna, Juliusz Piwowarski**

**Funkce, struktura, metody a
metodologie vědeckého poznání**

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 22, 189-204

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KULTURA BEZPIECZEŃSTWA
NAUKA – PRAKTYKA – REFLEKSJE
NR 22, 2016 (189–204)

FUNKCE, STRUKTURA, METODY
A METODOLOGIE VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

FUNCTION, STRUCTURE,
METHODS AND METHODOLOGY
OF SCIENTIFIC KNOWLEDGE

KVĚTOŇ HOLCR

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

VIKTOR PORADA

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

EDUARD BRUNA

Vysoká škola finanční a správní

JULIUSZ PIWOWARSKI

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego
„Apeiron” w Krakowie

ABSTRACT

In professional communication states that the methodology of science is one of the most frequent terms (it is an obligatory component of every science, every fuller understanding and action), in opinions on the content but there is no consensus. Of the many questions representatives of different opinions the authors selected especially those who according to their opinion best explain the functions and structure of the methodology of scientific knowledge, namely: what methodology is used and what features

methodology in scientific knowledge and fulfill what the science department's methodology of scientific knowledge.

KEY WORDS

function, structure, methods, classifications, methodology, scientific knowledge approach to exploration

ABSTRAKT

V odborném sdělení se uvádí, že metodologie ve vědě je jedním z nejfrekventovanějších pojmů (je obligatorním komponentem každé vědy, každého ucelenějšího poznání a jednání), v názorech na její obsah však neexistuje shoda. Z mnoha otázek rozdělujících představitele rozdílných názorů autoři zvolili zejména ty, které podle jejich názorů nejlépe vysvětlují funkci a strukturu metodologie vědeckého poznání, tedy: čemu metodologie slouží a jaké funkce metodologie ve vědeckém poznání plní a jaký vědní útvar je metodologií vědeckého poznání.

KLÍČOVÁ SLOVA

funkce, struktura, metody, klasifikace, metodologie, vědecké poznání přístup ke zkoumání

Ucelenost, konzistentnost, koherentnost, ale především objektivní pravdivost teoretických východisek vědeckého poznání je sice nutnou, ne však postačující podmínkou dosažení i jeho plnohodnotných výsledků. Jinak řečeno, k dosažení zvolených cílů jsou nevyhnutelně nejenom objektivní pravdivá východiska, ale adekvátní musí být i postupy a volby zodpovídajících nástrojů. Tyto a mnohé další problémy tvoří rozhodující oblast vědeckého poznání, její **metodologii**¹.

FUNKCE A STRUKTURA METODOLOGIE VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

I když je metodologie ve vědě jedním z nejfrekventovanějších pojmů (je obligatorním komponentem každé vědy, každého ucelenějšího poznání a jednání), v názorech na její obsah nepanuje shoda. Z mnoha otázek

¹ J. Viceník, Úvod do problematiky metodologie věd (I), „Organon F“ 2000, roč. 7, č. 1, s. 201–217; V. Porada, K. Holcr a kol, *Policejní vědy*, Aleš Čeněk, Plzeň 2011.

rozdělujících představitele rozdílných názorů zvolíme jen dvě, které jsou z hlediska našeho výkladu nejvýznamnější:

1. Čemu metodologie slouží, jaké funkce ve vědeckém poznání plní,
2. Jaký vědní útvar je metodologií vědeckého poznání.

Na první otázku se nejčastěji odpovídá, že:

- a) metodologie je „učením o metodách“. Jde o nepřipustnou redukci metodologie na její jeden komponent, který ignoruje instrumentální funkci metodologie, její použití jako nástroje vědeckého poznání,
- b) metodologie je souhrnem všech metod používaných při vědeckém poznání. Toto chápání redukuje metodologii na „souhrn metod“ a je téměř bezcenné, protože je lehce nahraditelné (dokonce hodnotnějším) pojmem „systém metod“,
- c) metodologie je systémem nejobecnějších, univerzálních principů, usměrňujících proces vědeckého poznání. I přes vysokou hodnotu je toto chápání jednostranné, neúplné, neboť opět metodologii redukuje na jeden komponent (a nedoceňuje například samotné metody poznání).

Metodologie je tak redukována na některou z jejích částí („a“ nebo „b“), rovin („c“) a oslabuje její celistvost, ale především systémovost. Takto chápaná metodologie by přestala plnit své základní funkce (své základní poslání), neusměrňovala by vědecké poznání, neposkytovala by konceptuální instrumentarium a ani ucelené učení o odpovídajících metodách a technikách.

Metodologie vědeckého poznání je systém obecných a speciálních principů, zákonů, kategorií, jakož i metod používaných k řešení složitých teoretických a praktických problémů vědecké teorie a praxe a současně je i učením o metodách.

Na **druhou otázku** se nejčastěji odpovídá tak, že:

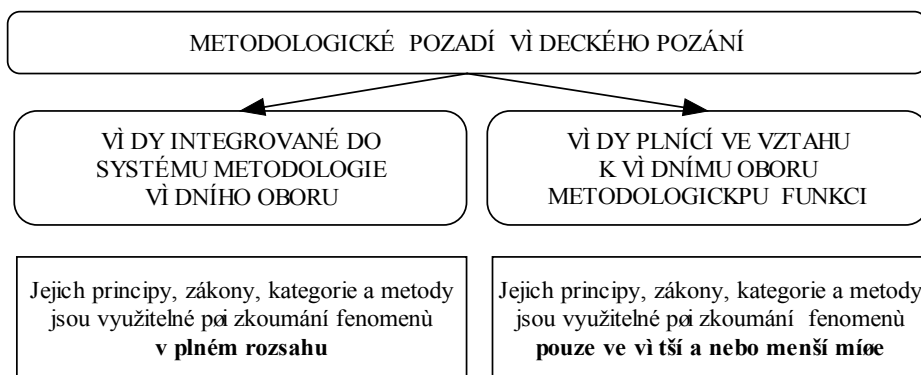
- a) metodologií je filozofie a pouze filozofie. Jde o redukování metodologie na její univerzální rovinu a nedoceňují se roviny nižšího stupně (obecná a speciální). Filozofické pozadí, které je (ať již explicitně prezentované nebo zamlčené) součástí každé metodologie, se zde hypertrofizuje a vydává za ucelenou metodologii,
- b) metodologií jsou všechny obecné vědy, nezávislé na jakékoliv filozofii a nezávislé na objektu a předmětu poznání. Pojem metodologie se stává neurčitým a ztrácí své zvláštnosti existující při zkoumání objektů přírodních, humanitních, společenských, duchovních a jiných.

Nabízí se chápání, které:

- a) doceňuje metodologický význam filozofie (filozofického pozadí), avšak metodologii na filozofii neredukuje,
- b) doceňuje metodologický význam věd (především obecných), avšak metodologii s jejich systémem neztotožňuje.

Metodologii vědeckého poznání je ucelený systém tvořený filozofií, tzv. vědami středního rozsahu (logika, kybernetika, informatika, sémiotika aj.), vědami obecným a speciálními. Současně nutnou podmínkou pro začlenění vědy do systému metodologie je aktivní využívání všech jejích principů, kategorií, zákonů a metod při poznávání konkrétního předmětu.

V této souvislosti se nabízí otázka, jaký metodologický status mají ty vědy, jejichž principy, kategorie a metody jsou využívány jen částečně. Tyto vědy tak nevcházejí do systému metodologie, ale mají větší či menší metodologický význam, plní větší, nebo menší metodologickou funkci (obr. 1).

Obr. 1 Metodologické pozadí vědeckého poznání

Je proto potřebné rozlišovat mezi vědami, které vcházejí do systému metodologie a vědami, které plní „jen“ metodologickou funkci. Pokud jsou využívány jen některé principy, kategorie, zákony a metody vědy, potom tato věda plní vůči konkrétnímu předmětu poznání větší, nebo menší metodologickou funkci, nevchází však do jejího systému metodologie.

METODY VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

Pojem metoda pochází z řeckého slova „methodos“, což doslovně znamená jakoukoliv „cestu k něčemu“. V souvislosti s poznáním se pojem použí-

vá jako zvláštní postup, způsob dosahování vědeckých poznatků. Korektní chápání metody vědeckého poznání vyžaduje vyvarovat se dvou krajností, představovaných jejich „subjektivistickým“ a „objektivistickým“ chápáním. Nesprávným východiskem **subjektivistického** chápání vědecké metody je její zdánlivá nezávislost na poznávaném objektu. Metoda, (avšak jen zdánlivě vystupující jako souhrn postupů volně kreovaných člověkem nezávisle na samotném objektu poznání), je považovaná za volnou myšlenkovou konstrukci. Představa, že například analýza, syntéza, indukce, dedukce, analogie a jiné metody jsou čistě myšlenkové konstrukty člověka, je mylná.

Objektivním základem například analýzy jako vědecké metody jsou poznání, v přírodě a společnosti probíhající procesy rozčleňování celků na jejich části (samovolný rozpad hornin, rostlin, oddělování částí od celků v pracovním procesu, rozpad sociálních skupin atd.). Obdobně objektivním základem syntézy, jako vědecké metody, jsou poznání procesy opačné, při kterých jsou z částí tvořeny celky.

Taktéž indukce jako vědecká metoda má svůj objektivní základ v transformaci obecného přes individuální (například drogová kriminalita jako druh kriminality vznikala postupně, když na začátku byly jen individuální trestní činy, a až později se staly fenoménem hromadným). K jejímu zániku dojde téměř s jistotou procesem opačným, tj. bude se měnit z fenoménu hromadného přes „zbytkově skupinový“ až po individuální. Podobnost s dedukcí, jako metodou vědeckého poznání, je evidentní. Ani analogie jako metoda vědeckého poznání není čistě subjektivní výtvar lidského myšlení, ale její obsah je konec konců odvozený z reálného světa. Jejím objektivním základem jsou společné a rozdílné vlastnosti a stránky reálného světa.

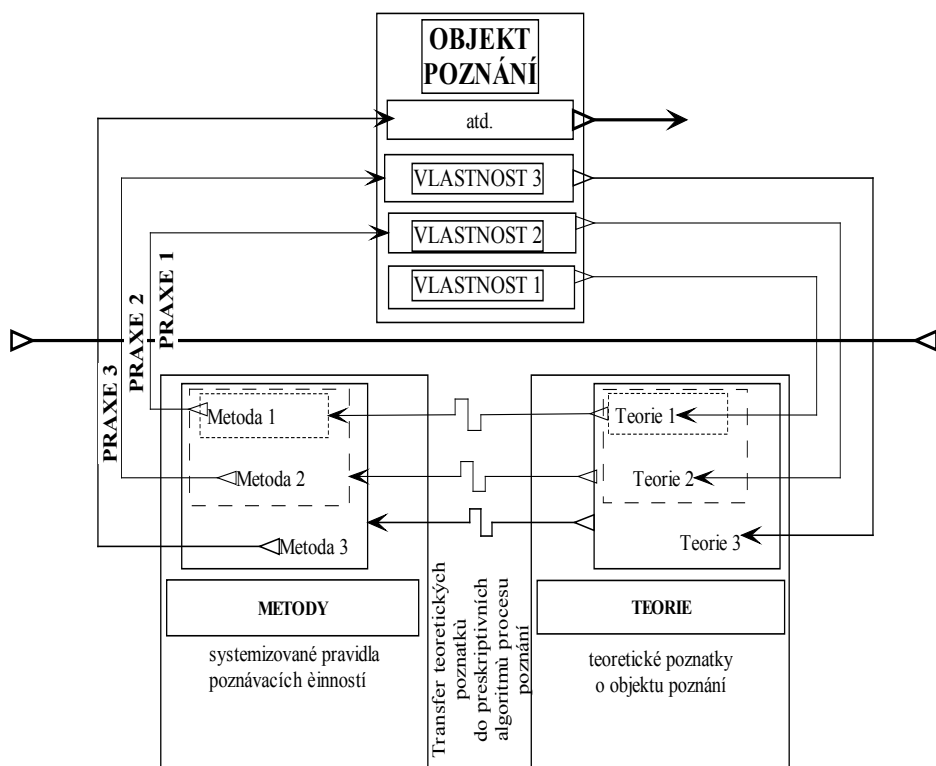
Vědecké metody se tedy netvoří libovolně a nezávisle na reálném objektu, ale z reálných objektů se odvozují. Východiskem **objektivistického** chápání vědecké metody je absolutizace objektu poznání a samotných poznatků, které o něm existují. Nedoceňují se schopnosti, znalosti, historická a jiná omezení lidí jako subjektů poznání. Jak první, tak druhá krajnost, vede nakonec k těžkostem v samotném poznávacím procesu. Subjektivismus navozuje svévoli, objektivismus nerozlišuje mezi teorií a metodou. Vědecká metoda má nutně svoji **stránku objektivní** (tou je její obsah tvořený souhrnem objektivně pravdivých poznatků) a svoji **stránku subjektivní** (tou je její forma, souhrn postupů uplatňovaných v dalším po-

znávacím procesu). Objektivní **pravdivost obsahu** metody se tak mění, transformuje ve **správnost její formy**, správnost poznávacích postupů.

Míra vědeckosti metody je tedy determinovaná:

- úplností teoretických poznatků, které tvoří její obsah,
- mírou transformace teoretických poznatků do návodu pro další poznávací činnost.

VZTAH OBJEKTU, TEORIE A METOD POZNÁNÍ

Obr. 2 Vztah objektu, teorie a metod poznání

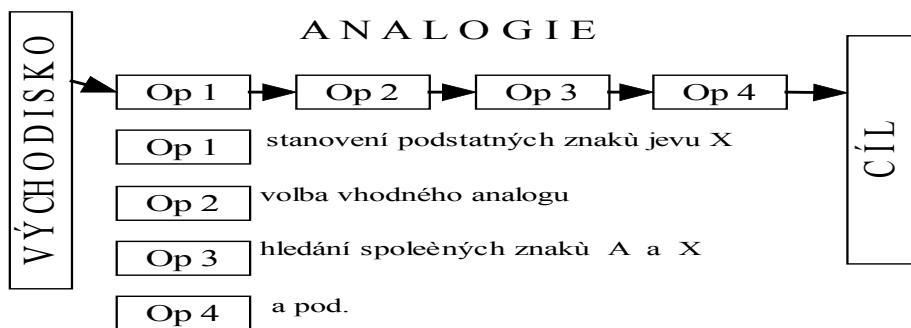
Z toho vyplývá, že metody vědeckého poznání není možno volit libovolně, nezávisle na poznávaném objektu (poznatky o něm tvoří obsah metody), ale naopak, výhradně s permanentním přihlížením k poznávanému objektu. Rozdíl mezi teorií a metodou je tedy relativní. V procesu vědeckého poznání pozorujeme jejich vzájemné přechody a vzájemnou podmíněnost. Vědecké poznatky není možné získat bez adekvátních vědeckých metod a naopak, získané poznatky začínají vystupovat jako metody v dal-

ším procesu poznání. Čím bohatší jsou vědecké poznatky, tím rozvinutější jsou metody a naopak, čím jsou rozvinutější metody, tím efektivněji se získávají další poznatky. Vztah objektu poznání, teorie a metody znázorňuje (obr. 2).

Strukturu vědecké metody tedy můžeme popsat jako následnost operací z východiska k určitému cíli (obr. 3).

Struktura metody

V = východisko
 Op = operace
 Po = posloupnost
 C = cíl

Obr. 3 Struktura metody

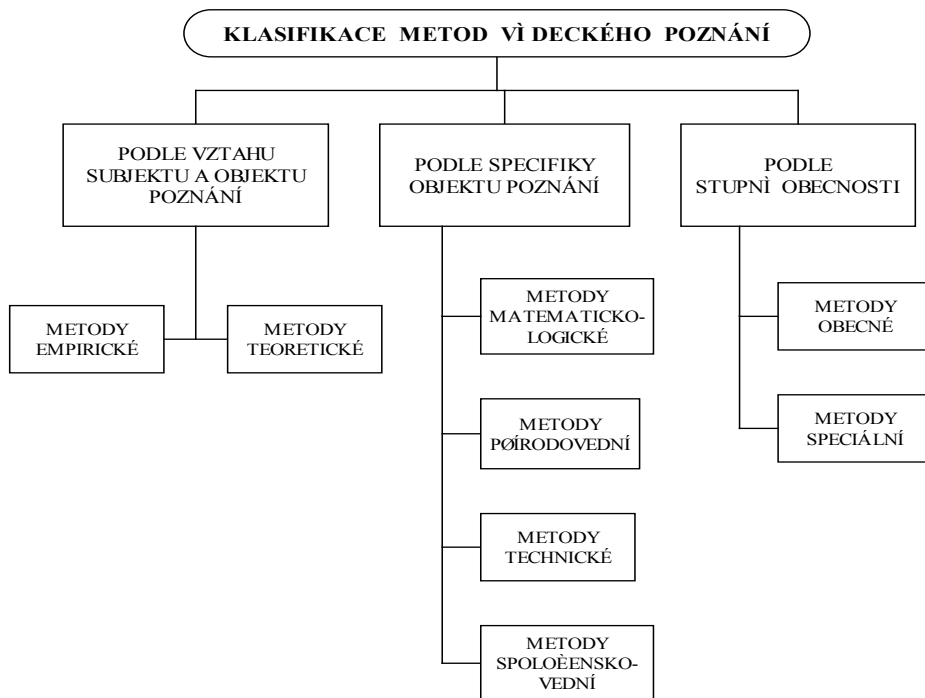
Struktura vědecké metody je analogická jako struktura pravidla.

KLASIFIKACE METOD VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

V reálném poznávacím procesu téměř neexistují případy, kde bychom vystačili jen s jednou metodou. Naopak, je používán větší počet metod navzájem se doplňujících, nebo přímo předpokládajících (analýza předpokládá následnou syntézu, indukce dedukci atd.). Vynořuje se tedy naléhavá potřeba klasifikace metod.

Metody vědeckého poznání se nejčastěji klasifikují podle následujících kritérií (obr. 4):

- a) Podle vztahu subjektu a objektu poznání.
- b) Podle specifiky objektu poznání.
- c) Podle stupně obecnosti.

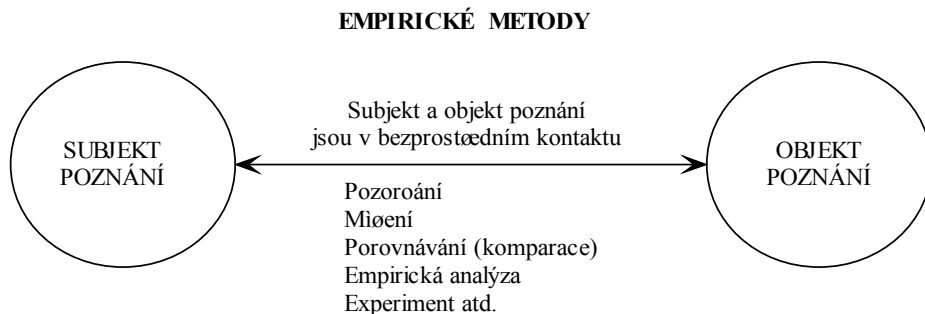

Obr. 4 Klasifikace metod vědeckého poznání

A) KLASIFIKACE METOD PODLE VZTAHU SUBJEKTU A OBJEKTU POZNÁNÍ

Vztah mezi subjektem a objektem může mít dvojí povahu:

a1) Subjekt poznání (poznávající) je v bezprostředním kontaktu s objektem poznání (poznávaným fenoménem). V takovýchto případech se používají **metody empirické** (obr. 4a).

Obr. 4a Empirické metody

a2) Objekt poznání je pro subjekt bezprostředně nedostupný (již, nebo ještě neexistuje, případně existuje, ale je pro subjekt z jiných důvodů bezprostředně nedostupný). Subjekt má k dispozici jen poznatky o objektu. V takových případech se používají **teoretické metody** [Černík 1972], (obr. 4b).

Obr. 4b Teoretické metody

B) KLASIFIKACE METOD PODLE SPECIFIKY OBJEKTU POZNÁNÍ

Podle specifiky objektu poznání se metody rozdělují do následujících skupin:

- b1) metody logické a matematické, jejichž objektem poznání jsou formalizované vztahy, nebo kvantitativní vlastnosti poznávaných objektů,
- b2 a b3) metody přírodovědní a technické, jejichž objektem poznání jsou přírodní a technické fenomény. Vnitřně se člení na metody:
 - b21) fyzikální,
 - b22) chemické,
 - b23) biologické atd.
- b4) na metody společenskovední, jejichž objektem poznání jsou společenské fenomény. Podle stupně detailizace se dále člení na metody:
 - b31) sociologické,
 - b32) psychologické,
 - b33) demografické,
 - b34) právní,
 - b3n) vědy o kriminalitě atd.

c) KLASIFIKACE METOD PODLE STUPNĚ JEJICH OBECNOSTI

- c1) **obecné metody** vědeckého poznání, jejichž obsah tvoří principy, zákony a kategorie obecného, ne však univerzálního rozsahu. Obecné metody poznání mohou být jak empirické, tak i teoretické,
- c2) **speciální metody** vědeckého poznání, jejichž obsah tvoří principy, zákony a kategorie relativně úzkého rozsahu. Proto i jejich použitelnost bývá omezená hranicemi jedné vědy nebo jen několika blízkých věd. I speciální metody vědeckého poznání mohou být empirické nebo teoretické.

Kritéria, podle kterých je možno klasifikovat metody, by jistě bylo možno rozšířit o další. Za mnohé jedno, které někdy vyvolává diskuse. Je to míra „regulérnosti“, podle které se vyčleňují metody „faktografické“, opírající se o logickou argumentovanost vědeckými fakty (byly to vlastně metody uvedené výše) a metody „intuitivní“, u kterých v prvotní fázi absentuje logická zdůvodněnost. Metody intuitivní se opírají o teoretickou erudici a praktické zkušenosti vysoce kvalifikovaných specialistů. Intuici tedy nechápeme jako „nadpřirozené vnuknutí“. Intuicí rozumíme proces, při kterém je vědecký problém vyřešený při absenci korektní argumentace. Hotový výsledek se náhle „objeví“, avšak cesta k němu chybí. Asociace, které proběhly v psychice subjektu, zůstaly ukryty. Řešení je vždy potřebně dodatečně a dostatečně zdůvodnit. Toto však hodnotu intuice v žádném případě nesnižuje. Naopak, je všeobecně známo, jak významnou roli při řešení složitých otázek (včetně kriminologických, kriminalistických a jiných) sehrává právě intuice erudovaných specialistů. S intuicí však nemůžeme počítat tam, kde chybí vysoká kvalifikace.

SYSTÉM METOD VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

Efektivnost vědeckého poznání je do značné míry ovlivněná hodnotou svého metodologického vybavení. Nemáme však na mysli ani tak souhrn vědeckých metod, jimiž současná věda disponuje, jako spíše jejich správný výběr a optimální systematizaci. Kreování optimálního systému metod poznání konkrétního objektu (a předmětu) je determinováno především:

a) povahou samotného objektu zkoumání, který může mít povahu společenskou, antropologickou, přírodní, technickou, přičemž každý z nich může vystupovat ve formě přirozené, nebo idealizované, atd.,

b) cílem může být poznání jeho historie, současného stavu, jeho budoucnosti, jeho vztahu k jiným fenoménům, poznání jeho struktury, funkcí, atd.

Abstrahujeme od dalších (a v jiných než metodologických souvislostech snad ještě důležitějších) determinujících činitelů, především personálních, materiálních, časových apod. Systém použitých metod poznání se tedy mění od případu k případu a univerzalizace některého z nich by byla hrubá metodologická chyba. Systémy použitých metod si budou tím vzdálenější, čím vzdálenější budou jejich objekty a cíle a naopak. Toto však platí o **systému metod jako celku**, ne však o všech jeho rovinách. Míra odlišnosti systémů metod poznání bude narůstat s klesajícím stupněm obecnosti jejich rovin. Pro všechny bude společná jejich rovina univerzální (filozofická), velmi blízká bude rovina obecně vědní a nejvíce se budou lišit jejich roviny speciálně vědní.

METODIKY A TECHNIKY VĚDECKÉHO POZNÁNÍ

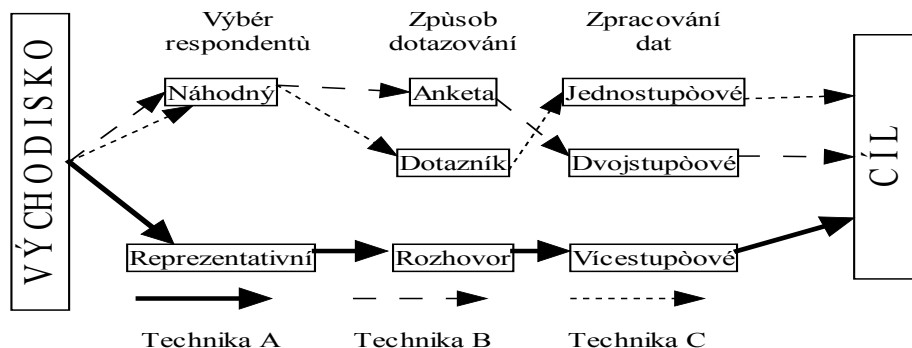
Pojmům metodologie a metoda jsou blízké pojmy „metodika“ a „technika“. Jejich blízkost často vede k nepřesnostem v jejich používání. Metodikou vědeckého poznání rozumíme preskriptivní algoritmus poznávacích operací, metod a způsobů jejich použití. Je to určitým způsobem uspořádaná poznávací činnost. Když obsah metodologie a metody je determinovaný především objektem poznání, pak obsah metodiky je determinovaný i cíli, potřebami a možnostmi subjektu. Metodika je tedy ve vztahu k objektu volnější. V reálném procesu poznání se proto setkáváme s využitím více metodik při řešení jednoho a toho samého vědeckého problému. I když metodologie a použité metody budou stejné, jejich uspořádání a použití bude odlišné, tj. bude použito odlišných metodik. *(Někdy bývá metodologie označována za strategii poznání a metodika za jeho taktiku).*

Vypracování metodik vědeckého poznání je neobyčejně významné, neboť podporuje jeho formalizaci a v odůvodněných případech i jeho lehce osvojitelnou algoritmizaci „neakademickými“ pracovníky. Jde o vypracování **typových metodik** pro řešení **typových problémů**. Metoda je postup od východiska k cíli s použitím konečných kroků (operací). **Technikami** vědeckého poznání budeme rozumět právě variantní způsoby **integrování operací (kroků) uvnitř metody** (obr. 5).

Techniky

Ustálené variace operací a jejich posloupnosti v rámci metody

DOTAZOVÁNÍ

Obr. 5 Techniky

Jedny a ty samé metody mohou mít různé funkce v závislosti na zaměření poznání, jeho cílů, na charakteru a podmínkách zkoumaného předmětu atd. Ta samá metoda bude plnit jinou funkci při zkoumání historických událostí, jinou při zkoumání jejich současnosti a jinou při zkoumání jejich budoucnosti. Jinou funkci bude plnit při poznávání předmětů bezprostředně dostupných a jinou při poznávání předmětů bezprostředně nedostupných. V této souvislosti je užívaný termín „přístup ke zkoumání“ předmětu. Je používán na označení „metody svého druhu“, kdy některá obecná metoda poznání získá zvláštní povahu jejím spojením s jinou, „doplňující“ metodou. K nejužívanějším patří: historicko-logický přístup, strukturálně - funkcionální přístup, analyticko- syntetický přístup a další. Konkrétním subjektem jsou vždy poznávající a prakticky jednající lidé, vybavení intelektuálními předpoklady, znalostmi, zkušenostmi a dalšími osobnostními vlastnostmi. V našem případě při poznávání bezpečnostních relevantních událostí jsou subjektem poznání specialisté různých druhů odborností (vyšetřující policista, bezpečnostní pracovníci, prokurátoři, státní zástupci, soudci, znalci apod.).

V důsledku rozvoje vědeckého poznání, především však neustálého růstu vědeckých problémů nacházejících se na rozhraní různých vědních disciplín (např. vojenské a policejní vědy, bezpečnostní vědy, kriminalistika, kriminologie, trestní právo, soudní lékařství, soudní inženýrství a jiné forenzní disciplíny), se vědecké poznání, uskutečňované konkrétními lidmi, stává nepostačující (koneckonců postačující už nebylo ani v antickém

Řecku). Pro současnost je charakteristické, že např. vědeckou práci v kriminalistických laboratořích, by měly uskutečňovat subjekty skupinové. Z tohoto pohledu strukturu subjektu tvoří:

- rovina individuální,
- rovina skupinová.

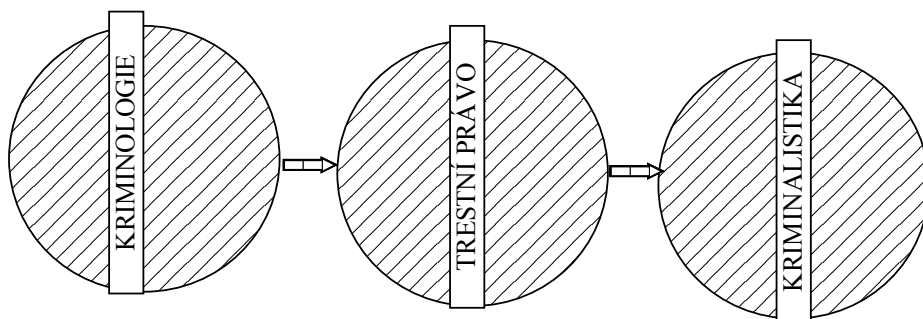
Upřednostnění skupinové roviny před rovinou individuální, je však od sebe neizoluje, ani neztrácuje individuální rovinu. Bez individuálních subjektů by se z vědeckého poznání vytratil její smyslový a rozumový stupeň (smyslové vnímání a myšlení jsou atributy individuí a ne skupin), podobně jako intuice, vztah rozumového a emocionálního apod. I když jakoukoliv poznávací činnost v konečném důsledku uskutečňují jednotliví lidé, neuskutečňují ji izolovaně a nezávisle na předcházejícím poznání a ani nezávisle na jiných lidech. Vědecké poznání je proto více či méně zprostředkováno poznáním skupinovým.

V individuální rovině bude nejčastějším subjektem vědeckého poznání v oboru kriminalistika vědecký pracovník nebo expert a vysokoškolský učitel. Samozřejmě, že v procesu vědeckého poznání je velmi důležitá a nezastupitelná účast aktérů činností korespondujících s daným předmětem poznání (např. forenzních antropologů, psychiatrů, balistiků, pracovníků kriminalistického expertizního ústavu, případně i prokurátorů, soudců apod.). V rovině nadindividuální budou nejčastějším subjektem vědecká pracoviště a (nebo) katedry vysoké školy, bezpečnostní týmy, kriminalistické týmy, tým vyšetřovatelů, expertů apod. Struktura nadindividuálních subjektů je významně ovlivňovaná cíli poznání a povahou poznávaných objektů. Z tohoto hlediska se rozlišuje mezi poznáním monodisciplinárním, multidisciplinárním a interdisciplinárním.

Monodisciplinární poznání se uskutečňuje z pozice jednoho vědního oboru. Je charakterizované zejména homogenním složením řešitelského týmu (vědečtí pracovníci jednoho vědního oboru) a favorizováním pozice jen jednoho vědního oboru např. kriminalistiky, kriminologie, trestního práva, soudního lékařství apod.)

Multidisciplinární poznání je uskutečňované paralelně týmy složenými z odborníků několika vědních oborů, přičemž vazby mezi nimi jsou slabé a relativně volné. Jeden a tentýž objekt je zkoumaný současně z různých hledisek a cílem je získání všestrannějšího pohledu (obr. 6).

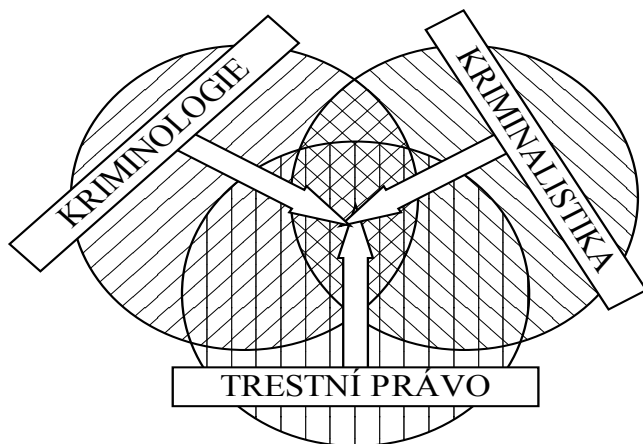
Multidisciplinární přístup

Obr. 6 Multidisciplinární přístup

Interdisciplinární poznání se uskutečňuje podobně, jako poznání multidisciplinární, odborníky několika vědních oborů, přičemž je favorizované systémové hledisko. Jeho cílem je poznání vzájemného ovlivňování jedněch strukturních prvků, vlastností a vztahů konkrétní praxe (jako systému) vztahy, vlastnostmi a prvky jinými. Prioritu nemá jen samotný objekt, ale jeho vztahy s jinými objekty, faktory, podmínkami apod. Stupeň kooperace představitelů zainteresovaných vědních oborů je nejvyšší a výsledky mají systémový charakter. V bezpečnostní teorii i praxi se vyskytují případ od případu všechny uvedené druhy poznání.

Interdisciplinární přístup

- systémová integrácia
hľadisek vi dních oborù
- zkoumání vzájemných
interakcí komponentù

Obr. 7 Interdisciplinární přístup

Poznámka: Pro neobyčejnou náročnosť interdisciplinárnych výzkumù dochází často k tomu, že i když se výzkum deklaruje jako **interdisciplinárny**, ve skutečnosti má „jen“ **multidisciplinárny** charakter.

LITERATURA:

1. Holcr K., Porada V., *Policajnè vedy. Úvod do teorie a metodologie*, A. Čenèk, Plzeň 2011.
2. Holcr K., Viceník J., *K niektorým vybraným filozofickým a metodologickým otázkám konštituovania policajnej vedy* [w:] *Policajná teória a prax*, 1998, è. 1, s. 19 – 20.
3. Holomek J., *Niektoré východiska teórie a metodologie praktických vied* [w:] *Aktuálne problémy rozvoja policejných vied a policejnej praxe*, 1. rokovanie stálej medzinárodnej konferencie, A PZ, Bratislava 2001.
4. Viceník J., Úvod do problematiky metodologie vied (I), „Organon F“ 2000, roè. 7, è. 1, s. 201–217.

AUTHORS:

prof. PhDr. Květoň Holcr, DrSc.
Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava,
kveton.holcr@paneurouni.com

prof. JUDr. Ing. Viktor Porada, DrSc., dr. h. c. mult.
Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Bratislava, viktorporada@vskv.cz

doc. JUDr. Eduard Bruna, Ph.D.
Vysoká škola finanční a správní, Praha, e-mail: eduard.bruna@vsfs.cz

Assoc. Prof. Juliusz Piwowarski, PhD.
Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron”
w Krakowie